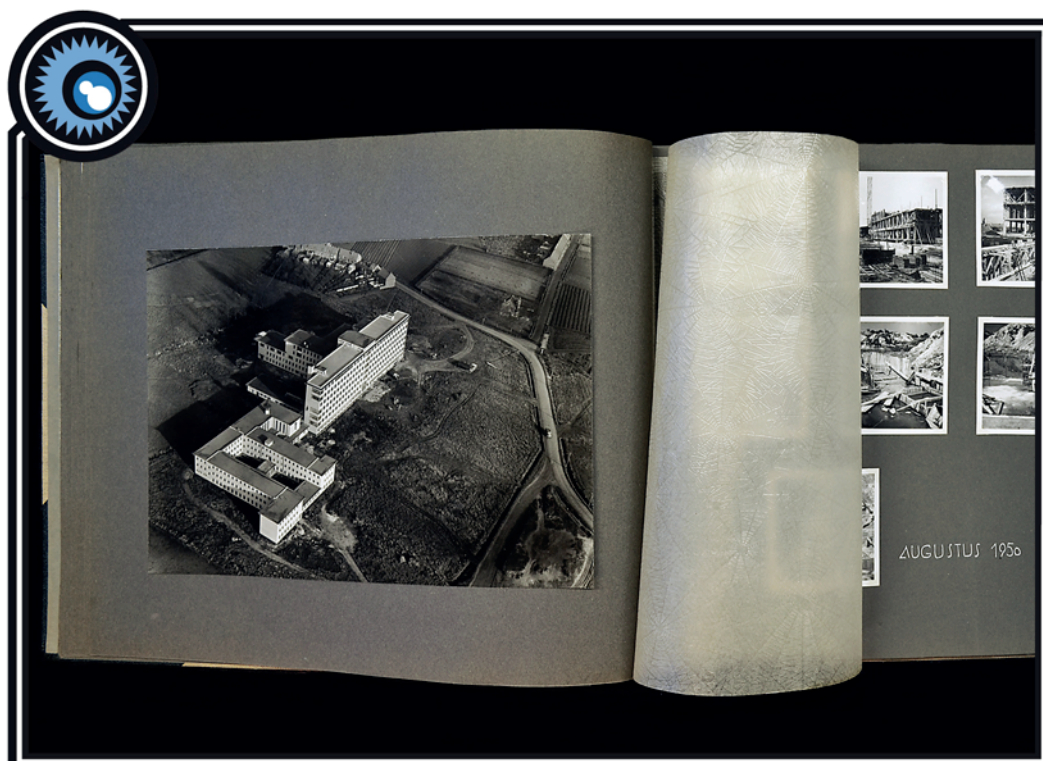

Fotoalbum Sint-Elisabethziekenhuis Stadsarchief Turnhout

Sinds juli 2018 beheert het Stadsarchief Turnhout ook het archief van het OCMW van Turnhout. Maar liefst 6.600 archiefdozen werden recent overgebracht van de vroegere OCMW-gebouwen in de Albert Van Dyckstraat naar het Stadhuis. De archiefcollectie van het Stadsarchief groeit daarmee met één derde aan. Na het nodige inventarisatiewerk zal dit omvangrijke archief in onze leeszaal raadpleegbaar zijn. De documenten zijn immers niet alleen interessant voor het OCMW zelf. Ze vormen ook een rijke historische bron voor de geschiedenis van Turnhout. Het archief gaat terug tot het ontstaan van de Commissie van Openbare Onderstand (COO) in 1925, de voorloper van het huidige OCMW.

In één van die duizenden archiefdozen zit dit mooie fotoalbum. Het werd opgesteld naar aanleiding van de bouw van het nieuwe Sint-Elisabethziekenhuis aan de Rubensstraat. Het bevat 70 grote en kleine zwart/wit-foto's, genomen tijdens de eerste bouwjaren. Het is niet zo verwonderlijk dat we het hier terugvinden. De COO en vanaf 1976 het OCMW waren immers verantwoordelijk voor het ziekenhuis. Pas in 2007 wordt het geprivatiseerd.

De netjes bijgehouden foto's tonen aan dat men erg fier was op dit nieuwe gebouw. En terecht. Al in oktober 1945, dus net na de Tweede Wereldoorlog, begint de COO plannen te maken voor een nieuw ziekenhuis. Turnhout heeft weliswaar een eigen ziekenhuis in de Warandestraat, maar dat voldoet al lang niet meer. Het dateert uit 1875 en kampt met een groot plaatsgebrek. Alle mogelijke ruimte is in gebruik genomen, inclusief de vertrekken van de gasthuiszusters. Vaak moeten opnames geweigerd worden. Men wil een modern "gezondheidscentrum" van 500 bedden dat gespecialiseerd is in alle soorten ziektes. "Heel de Noorderkempem zou aldus de vereischte zorgen aldaar kunnen ontvangen en niet meer naar Antwerpen of Leuven moeten gaan."

In 1946 kiest men als locatie een groot stuk grond aan het einde van de Rubensstraat. Het totale terrein is zo'n 11 ha groot en eigendom van de COO. Provinciaal architect Jozef Schellekens zorgt voor een inplantingsplan. Gedurende 1946 is Alfons Verwaest (1896-1968), voorzitter van de Commissie, druk bezig om het akkoord en de financiële steun binnen te halen van Stad, Provincie en het ministerie van Volksgezondheid. En met succes. Hoewel het eerst de bedoeling is om te werken met een openbare wedstrijd, kiest het COO begin 1947 toch voor de architecten Karel Van Riel (1906-1995) en Jan De Braey (1891-1961). Zij leveren midden 1947 een ontwerp af, dat daarna de ronde maakt langs alle bevoegde overheden. Iedereen is enthousiast over het moderne gebouw, behalve... de Commissie voor Monumenten en Landschappen. Volgens de commissie zijn de "architectonische lijnen zeer arm" en past zo'n gebouw niet "in het kader eigen aan Turnhout en zijn omgeving". Het ministerie van Volksgezondheid antwoordt daarop laconiek dat het gebouw niet onder de bevoegdheid valt van de commissie.

De werken starten in november 1949 en het volledige gebouw is klaar en ingericht tegen het najaar van 1957. Naast het eigenlijke ziekenhuis is er ook een verblijf voor de verpleegsters, een aalmoezenierswoning, een kapel en een kloostergebouw voor de gasthuiszusters. Het hele project kost zo'n 150 miljoen frank. Het is één van de eerste moderne ziekenhuizen in het naoorlogse België. We kunnen ons voorstellen dat het fotoalbum ook na 1957 nog regelmatig wordt bovengehaald tijdens vergaderingen en ontvangsten. Tot het uiteindelijk toch maar wordt opgeborgen in het archief...

Tekst: Bart Sas
Foto: Bram Luyts

Archief & Musea Turnhout

Inventaris:

- Stadsarchief Turnhout, Grote Markt 1, 2300 Turnhout
- Archief van de Commissie van Openbare Onderstand van Turnhout.
- Fotoalbum van de bouw van het Sint-Elisabethziekenhuis, 1950-1952 (nog niet geïnventariseerd)

Literatuur:

- "Verslag over het bestuur en de toestand der zaken van de Stad Turnhout", van 1949-1950 tot en met 1956-1957 (gedrukt).
- Archief van Alfons Verwaest als voorzitter van het COO, 1947-1968 (schenking uit 2017; nog niet geïnventariseerd)

Het object van de maand is een initiatief van Archief & Musea Turnhout. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (doorklikken naar Object van de Maand).

Archief & Musea Turnhout • Druivenstraat 18 • B-2300 Turnhout

Tel: +32 14 44 33 98 • www.archiefenmuseaturnhout.be

v.u.: Eric Vos, Boomstraat 6, B-2300 Turnhout, +32 14 44 33 11